

MAYISTA ÖZEL ŞİRKETLERİN DIŞ BORÇ GERİ ÖDEMESİ ZİRVE YAPTI

50.7 MİLYAR \$'LIK UZUN VADELİ BORÇ TAKSİDİ ÖDEYECEĞİZ

TL DEĞER KAYBINDA İKİNCİ

Yılbaşından bu yana dolar karşısında değer kaybı (%)

Arjantin Pezосу	30.96
Türk Lirası	22.00
Brezilya Reali	11.74
Uruguay Pezосу	8.08
Rus Rublesi	7.71
Hindistan Rupisi	6.66
Polonya Zlotisi	5.01
Macar Forinti	4.69
Endonezya Rupiah	4.53
G. Afrika Randı	3.66

Mahfi Eğilmez

2017 yılının ilk 9 ayının sonunda Türkiye'nin toplam brüt dış borç stoku 438 milyar Dolar. Bu borç stokunun 129,4 milyar Doları kamu kesimine, 704 milyon Doları TCMB'ye ve 307,9 milyar Doları da özel kesime ait bulunuyor. Aşağıdaki özet tablo bu durumu gösteriyor.

Yıllar	Kamu	TCMB	Özel	Türkiye	GSYH Payı (%)
1990	33.268	8.342	10.770	52.381	26,1
2002	64.533	22.003	43.066	129.601	54,8
90 - 02 Değişim (%)	94,0	163,7	299,9	147,4	
2017	129.438	704	307.855	437.996	51,9
2002 - 17 Değişim (%)	100,6	-96,8	614,9	238,0	

Tabloya göre 1990 yılında Türkiye'nin toplam brüt dış borç stoku 52,4 milyar Dolar ve bu borç stokunun GSYH'deki payı yüzde 26,1 imiş. 2002 yılında toplam brüt borç stoku 129,6 milyar Dolara yükselirken GSYH'deki payı da yüzde 54,8'e çıkmış. 2017 yılının ilk 9 ayının sonunda toplam brüt dış borçların miktarı yaklaşık 438 milyar Dolara yükselmesine karşın GSYH'deki payı yüzde 51,9'a gerilemiş. Demek ki bu dönemde GSYH artışı brüt dış borç yükü artışında daha hızlı olmuş.

Bu dönemler boyunca toplam brüt dış borç stoku içinde kamu kesimi, TCMB ve özel kesimin paylarında ortaya çıkan değişimi de aşağıdaki tabloda sunuyorum.

Yıllar ve Toplamda Paylar (%)	Kamu	TCMB	Özel
1990	63,5	15,9	20,6

2002	49,8	17,0	33,2
2017	29,6	0,2	70,3

Tablo bize kamu kesiminin 1990'dan 2017'ye giderken brüt dış borç stoku payının hızla azaldığını buna karşılık özel kesimin brüt dış borç stoku payının hızla yükseldiğini gösteriyor.

Borç Stokunun Döviz Kompozisyonu

2017 yılı itibarıyla özel kesimin toplam brüt 308 milyar Dolar dolayındaki dış borç stokunun 157 milyar Dolarlık bölümü finansal kuruluşlara (ağırlıklı olarak bankalara) yaklaşık 151 milyar Dolarlık bölümü ise reel kesim kuruluşlarına ait bulunuyor.

Brüt dış borç stokunun döviz cinsleri itibarıyla durumunu da aşağıdaki tablo gösteriyor.

Döviz Cinsi	Milyon USD	Toplamdaki Paylar (%)
USD	257.007	58,7
Euro	140.216	32,0
Yen	8.792	2,0
SDR	1.396	0,3
TL	25.982	5,9
Diğer	4.603	1,1
Toplam Dış Borç Stoku	437.996	100,0

Tabloya göre Türkiye'nin brüt dış borç stokunun döviz cinsinden dağılımında toplam dış borçların yüzde 59'u Dolar, yüzde 32'si de Euro üzerinden olduğu görülüyor. Bu tabloya bakılınca USD/TL kuru yükseldiğinde özel kesimin niçin sıkıntıya girdiğini anlamak zor olmasa gerekir.

Türkiye'nin Net Dış Borç Stoku

Buraya kadar Türkiye'nin brüt dış borç stoku üzerinde durduk. Bu stoktan bazı kalemlerin düşülerek net stokun hesaplanması gerekiyor. Bunu da aşağıdaki tabloda gösteriyorum.

	2017 III Ç.	
1	Türkiye Brüt Dış Borç Stoku	437.996
2	TCMB Dış Borç Stoku (-)	704
3	Bankacılık Kesimi Dış Borç Stoku (-)	172.217
4	Bankacılık Sektörü Hariç Dış Borç Stoku 1 - (2 + 3)	265.075
5	Parasal Yetkili Mevduat Bankaları Net Varlıkları	3.285
6	Katılım ve Yatırım Kalkınma Bankaları Net Varlıkları	-20.357
7	Parasal Sektör Net Dış Varlıkları (5 + 6)	-17.072
8	Türkiye Net Dış Borç Stoku (4 - 7)	282.147
9	Türkiye Net Dış Borç Stoku / GSYH (%)	33,4

Tabloya göre 2017 yılı III. Çeyreği itibariyle Türkiye'nin 438 milyar Dolarlık brüt dış borç stokunun netleştirilmiş miktarı 282,1 milyar Dolara denk gelmektedir. Bir başka ifadeyle Türkiye'nin brüt dış borç stoku GSYH'nin yüzde 51,9'u iken net dış borç stoku GSYH'nin yüzde 33,4'üne denk gelmektedir.

Türkiye'nin 2018 Yılsonuna Kadar Dış Borç Ödeme Projeksiyonu

Türkiye'nin Kasım 2017'den itibaren bir yıl içinde (2018 yılı Kasım ayına kadar) yapacağı dış borç ödenmelerinin dökümü aşağıdaki tabloda yer alıyor.

Dış Borç Ödeme Projeksiyonu

Milyon USD

KISA VADE

23.590

Kamu Kesimi

5.251

Özel Kesim

18.339

UZUN VADE

79.006

Kamu Kesimi

15.774

Özel Kesim

63.232

GENEL TOPLAM

102.596

Kamu Kesimi

21.025

Özel Kesim

81.571

Tabloya göre Türkiye'nin önümüzdeki bir yıl içinde yapması gereken dış borç ödemelerinin toplamı 102,6 milyar Dolardır. Bu toplamın 21 milyar Dolarlık bölümü kamu kesimi, 81,6 milyar Dolarlık bölümü de özel kesim kuruluşları tarafından ödenecek olan dış borç anapara ve faiz ödemeleridir.

Ek: Türkiye'nin Dış Borç Stoku Ayrıntılı Tablo (1990 – 2017 III. Çeyrek) (Kaynak: Hazine Müsteşarlığı)

Yıllar	Kamu	TCMB	Özel	Türkiye	GSYH Payı (%)
1990	33.268	8.342	10.770	52.381	26,1
1991	35.280	7.215	11.128	53.623	26,7
1992	36.476	6.730	15.390	58.595	27,8
1993	39.640	7.293	23.579	70.512	29,6
1994	41.741	9.777	17.186	68.705	38,8
1995	42.003	12.171	21.774	75.948	33,6
1996	40.192	12.381	26.725	79.299	32,6
1997	39.068	11.765	33.523	84.356	33,2
1998	41.339	12.986	42.026	96.351	34,7
1999	44.107	11.006	48.011	103.123	40,7
2000	50.081	14.090	54.431	118.602	43,6
2001	47.129	24.351	42.112	113.592	56,5
2002	64.533	22.003	43.066	129.601	54,8
2003	70.844	24.373	48.956	144.172	45,9
2004	75.668	21.410	64.076	161.154	40,0
2005	70.411	15.425	84.939	170.775	34,2
2006	71.587	15.678	120.738	208.002	38,0
2007	73.525	15.801	160.599	249.925	36,9
2008	78.334	14.066	188.426	280.827	36,2
2009	83.513	13.162	172.071	268.747	41,5
2010	89.109	11.565	191.014	291.688	37,8
2011	94.279	9.334	200.130	303.743	36,5
2012	104.023	7.088	228.505	339.616	39,0
2013	115.945	5.234	268.700	389.879	41,0
2014	117.687	2.484	281.774	401.945	43,0
2015	113.145	1.327	281.940	396.412	46,0
2016	119.847	821	284.467	405.135	47,0
2017	129.438	704	307.855	437.996	51,9

**Bu yazı ilk kez mahfiatilme.com'da yayımlanmıştır.*

Türkiye'nin 2018'deki dış kaynak ihtiyacı 236 milyar dolar

104.4'ü banka, 80'i şirketler, 6.4'ü kamu olmak üzere bir yılda 184.7 milyar dolar dış borç ödemesi yanında 51 milyar dolar da cari açığın finansmanı var.

Dış kaynak ihtiyacının artmasına karşılık küresel sermaye akımlarının dalgalanması, jeopolitik risk yanında seçim konusunda belirsizliğin artması, bu baharın Türkiye için sert rüzgârlı yaşanmasına yol açabilir.

Derleyen Önder Gürbüz 2018